

Eduard Prats Alonso
Verònica

Col·lecció Narrativa - 107

VERÒNICA

Eduard Prats Alonso

■■ Cossetània

Primera edició: març del 2024

© dels textos: Eduard Prats Alonso

© d'aquesta edició:

9 Grup Editorial

Cossetània Edicions

C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls

Tel. 977 60 25 91

cossetania@cossetania.com

www.cossetania.com

Disseny i composició: 3 × Tres

Impressió: Romanyà Valls, SA

ISBN: 978-84-1356-334-3

DL T 19-2024

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni la seva incorporació a un sistema informàtic, ni la seva transmissió en cap forma ni per cap mitjà, sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del *copyright*.

*Des de l'admiració pels que sabent perdonar ho han fet,
l'autor dedica aquesta història a tots aquells que, sense
saber com fer-ho, ho han intentat*

Si no pots volar, corre;
si no pots córrer, camina;
si no pots caminar, gateja;
però, facis el que facis,
has de continuar endavant.

MARTIN LUTHER KING JR.

Acabada la lluita dels carlins, la Verònica ha retornat a la vila on va néixer. Reus, a la tardor de 1840, s'ha convertit en una ciutat pròspera, amb nombroses factories químiques i tèxtils, desenes d'oficines, botigues ben assortides i els obradors a ple rendiment. La sorprèn el xivarri i l'activitat frenètica que no recordava després de tants anys. Dies enrere la diligència sortida de Barcelona l'ha duta al portal de Jesús seguint el llarg trajecte que separa ambdues ciutats. Van fer quatre aturades pel necessari relleu de les cavalleries i el descans dels viatgers. Acomodada al primer pis, ocupant un dels seients de cuir, s'havia mantingut callada durant el viatge, presa d'un silenci durador, només trencat per les obligades expressions de cortesia. Qui l'hagués observada diria que era una estàtua de carn i ossos que només respirava, amb la mirada clavada en el paisatge divisat més enllà de les finestres envidrades que la protegien del vent i la pols del camí.

Ara es troba a la casa pairal. Hores enrere ella i el seu germanastre han signat el repartiment de l'herència del

pare, un assumpte que, tot i ser rellevant, ha experimentat una llarga demora. Dempeus, davant la balconada del dormitori principal, contempla com la pluja desfermada bat amb força les lloses del pati. El pati per on corria les tardes de cada dia fent rodolar el cèrcol sota la mirada complaguda de la mare, el pati on feia cap per abraçar el pare tot just arribat a casa, el pati on s'acumulaven els bocois del vi quan no hi havia lloc als magatzems. El pati, el pati de sempre. S'ha fet de nit i una allau de records vinguts de molt antic es fan presents per retornar-la a la infantesa. Els orígens, les arrels, el rovell de l'ou, pensa. Tot d'una decideix apropar-se a la tribuna i tancar les vidrieres. La humitat que s'esmuny dins la cambra impregna cortines i domassos que al tacte recorden un ungüent apegalós de mal portar. A continuació, inquieta, agafa la seva manteleta per les puntes, se l'ajusta sobre les espatlles i deixa anar un sospir.

Demà els camins enfangats alentiran el ritme de la tartana que ha de dur-la al convent de la Mare de Déu de la Serra. Un afany del tot inesperat que altera els seus plans. El cas és que, a punta d'alba, emprendre el camí de Montblanc per atendre el requeriment de sor Agnès, l'antiga mestra. Molt important ha de ser allò que la vella monja necessiti dir-li, ja que si no sor Edelmira, l'actual superiora, no hauria enviat aquell escrit tan imperiós. Mentre plega el cobertor del llit pensa que li convé dormir, perquè l'espera un viatge de dos dies, si no més, per uns camins descurats i poc transitats. Són les nou del vespre i l'equipatge ja està a punt.

Amb aquesta són tres les nits que la Verònica dorm al llit que havia estat dels seus pares, el matrimoni Folgueres. Ha de reconèixer que el seu germanastre,

l'Anselm, i la seva dona, la Maria, han mostrat una gran deferència allotjant-la a la gran cambra del primer pis. És ben cert que tots dos són de bon caràcter i han estat de gran ajuda en les gestions amb el notari Domènech. Tampoc no han posat límit a la seva estada a la casa, la casa que un dia havia de ser seva i que, amb raó o sense, va deixar de ser-ho.

La pluja que continua caient no afavoreix les indústries Folgueres, ja que, quan arriba la verema, el raïm està madur i es pot fer malbé si plou massa. La Verònica recorda les preocupacions del pare pels ruixats de finals d'estiu. Ara tot això ja no va amb ella, però aquesta habitació...

Quaranta anys. Han passat quaranta anys i res del que va ocórrer aquells dies s'ha esfumat. Els mobles, el tocador amb el gran mirall, els armaris, les cadires i el llit, el mateix llit. Tot resta igual, com si el temps s'hagués aturat. I allí al mig, entre els llençols, veu la figura de la mare, afonada, corsecada per la febre, amb la cara esblanqueïda i els ulls perduts perseguint papallones imaginades a la llum tremolosa dels quinqués. El pare, a dues passes del llit, assegut, ajupit, amb els colzes sobre els genolls mentre les mans li sostenien el cap restava immòbil, quasi ni respirava. Ni un lament se sentia, només els avisos de tia Hortènsia insistint que el mossèn i el doctor Gratacós —que feien guàrdia a la saleta del costat— fessin alguna cosa perquè la malalta desvariejava. Les minyones, encapçalades per l'Engràcia, anaven i venien d'una banda a l'altra de la casa, buscant en les corredisses un antídot al seu desconcert. I allí era ella, la filla, dempeus al costat del pare, posant-li una mà sobre l'espatlla, esperant un miracle.

Aquella tarda, la darrera, tothom ho veia clar. La senyora es moria però el pare no s'ho volia creure. Ella, una noieta de setze anys, no tenia dubtes. La febre s'havia apoderat de la mare i no l'havia deixada cap dia des d'en feia vint-i-cinc. El doctor havia dit que si es presentava hemorràgia tot aniria de mal en pitjor. I ella ho havia vist. Al fogar del soterrani, des de dos dies enrere, les minyones bullien dins la caldera llençols tacats de sang. L'agonia havia començat.

El dia abans que la mare marxés, en un descuit de la resta de la família, va apropar els llavis a les galtes roents de la moribunda i li va fer un petó. Estava prohibit, però ningú no la va veure. Tenia tantes ganes de fer-ho! Com es podia prohibir petonejar una mare quan estava a les portes de la mort? Al dimoni els advertiments de tia Hortènsia! Res de petons ni carantoines, havia dit. Quina estupidesa!

Un cop plegat el cobertor pensa que ja és hora d'anar-se'n al llit. Fa poc que l'antic rellotge del corredor ha tocat les nou i demà s'ha de llevar d'hora. Quan era una nena, el pare, abans d'anar a dormir, la plantava davant la capsa de fusta envernissada del passadís i assenyalant el pèndol li deia: "Veus el pèndol, Galida? Un, dos, un dos. Marca el temps", i ella feia que sí amb el cap. I ja més gran li explicava com conèixer les hores. Amb quina alegria saltava quan tenia set o vuit anys i podia cridar: "Són les set", "són les vuit", i més endavant: "Són tres quarts d'una", "és un quart de dues". Amb el temps les agulles dels rellotges no amagaven cap secret i tothom deia que ella seria una noia tant o més eixerida que el pare.

Ara, les campanades del rellotge l'han sacsejada. El so, vibrant i càlid, l'ha duta de nou als dies del passat, quan

la mare governava la casa amb l'ajut de la tia Hortènsia. Eren els temps que la Verònica encara es deia Margalida, com l'àvia de Mallorca.

Es passa la mà pel monyo i el lliura del llaç negre que l'encercla. Troba satisfacció en allisar-se la cabellera mansament, com feia amb el Lluís abans d'anar-se'n tots dos al llit. Lluís, el darrer home que ha tingut, l'home educat i comprensiu que fa pocs mesos l'ha deixada, víctima mortal d'una feridura irrecuperable. Vist i no vist. Estava bo i sa als seus setanta anys i tres dies després ja no hi era. Una altra pèrdua a la seva vida. Trobarà a faltar el seu caràcter bondadós i la seva rectitud. No tant la seva virilitat, que des de feia uns anys estava en davallada. Ara li sembla estrany com s'havia conformat amb aquella mancança, però, tot i que de tant en tant troba a faltar l'escomesa d'un home, ho viu amb poc neguit. Tal vegada la copa del passat és plena a vessar de tants com s'han bolcat sobre ella durant anys, i ara ha dit prou.

Un cop s'ha tret la rebeca negra, i el jersei i la faldilla, també negres, com correspon a una vídua, s'apropa al gran mirall de l'armari, es treu les sabates i les mitges i es mira. Es contempla, de front, d'un costat i després de l'altre. Li cau bé la combinació de tirants prims que deixen les espatlles al descobert. Té cinquanta-sis anys i el cos es conserva esvelt. Aixeca un braç, es posa la mà rere la nuca, amb l'altra inicia un moviment per enretirar el tirant. S'atura. Una vídua no s'ho pot permetre tot. Gira en rodó i s'apropa al llit, ràpidament es despulla de la combinació i dels sostenidors, es posa la camisa de dormir i es fica sota els llençols.

Ara pensa com va canviar la seva vida quan va entrar al convent de Valls! La distribució metòdica de la jorna-

da, les pregàries, els oficis, brodar i fer costura, pastar i coure rosquilles i panellets, lectures sagrades, meditació, pregàries i oficis, omplien les hores de disciplina i —per què no dir-ho?— de quietud i serenor.

Tenia dinou anys. Enrere havien quedat els estudis de comptabilitat i les classes de francès amb *monsieur Lè-mieux*. Tothom havia donat per fet que la Margalida seria la continuadora de la nissaga, la successora al davant de la Companyia Folgueres de vins i exportacions. Una dona al capdavant del negoci! S'havia de preparar. Vinyes al Baix Camp i al Priorat, cellers a Reus, destil·leria a la Boella, viatges en tren, llibres de comptes, prestadors ansiosos de fer emprèstits, banquers àvids d'aplegar diners; un món complex i excitant alhora. Però tot va canviar amb la infidelitat del nuvi. Llavors el convent va esdevenir un refugi per amortir el desengany. I un bon dia va arribar el francès i la vida va fer un tomb. Una altra ruptura i un seguit d'embolics que marcarien els anys següents. Calamitats de mal recordar. Fos com fos, ara, en la serenor de la cinquantena, ella, la vídua del Lluís, ben posicionada i amb un fill estudiant Dret, just ara, tancats els serrells del testament patern, havia rebut la crida de sor Agnès. Per què ha cedit a aquesta petició? “En nom de sor Agnès, visitadora del nostre orde, li prego que atengui la petició de la germana que, malalta de gravetat, demana parlar amb vostè tan aviat com li sigui possible. Que Déu concedeixi joia i pau al seu cor. Sor Edelmira, superiora del convent de la Mare de Déu de la Serra.” I un afegit: “El senyor alcalde de Montblanc ha disposat una tartana que pot recollir-la a la Riba el dia que vostè determini.”

Una invitació categòrica i concisa, tan concisa com les instruccions que ella rebia en el passat de la mateixa sor

Agnès. Brevet i claredat, aquesta era la norma dins del convent. Ni una paraula més ni una menys, cap utensili sobrer, cap ornament innecessari, només oració i treball, puntualitat i silenci, i així un dia rere l'altre.

Podia haver dit que no, que no podia desplaçar-se a Montblanc, que no disposava de temps, que altres assumptes més urgents la reclamaven, que més endavant... No hi té cap obligació. Ella sap que si fa aquest viatge es despertaran molts fantasmes del passat. Mirar enrere pot ser un error. Però al seu moment, sense pensar-s'ho dues vegades, havia dit que sí, que hi aniria. Alguna qüestió pendent, ara poc comprensible, ronda la seva ment. Què queda per fer? No seria millor fer creu i ratlla concedint-se una vegada per totes el do de l'oblit? Ara es pregunta si arribarà mai el dia que aprengui a refrenar l'impuls primer.

El sopar amb l'Anselm i la seva dona, la Maria, ha estat més cerimoniós que els de les tres nits anteriors. Potser serà el darrer. Les estovalles de fil brodades amb roses blanques, les copes de cristall gravat i delicats colors —blau turquesa, groc, rosat—, els coberts de plata i els canelobres de fina porcellana encesos, han fet honor al moment. Hi ha estat present el notari Constantí Domènech, home de confiança de la família. També hi eren un homenot de barba cuidada i gran bigoti acompanyat de la seva jove esposa, una noieta de poques paraules, i el senyor Devalck, un holandès rubicund de bona presència que fa negocis amb l'Anselm. Ha estat un sopar de protocol. Una mena de comiat perquè, un cop acabi la visita a sor Agnès, ella tornarà a la hisenda de Sant Jaume de Frontanyà de la qual ara és usufructuària un cop va morir el seu marit.

No cal que sigui, aquesta, l'última visita a Reus ni al seu germanastre, l'Anselm, perquè això mai no se sap, però passarà molt de temps abans no torni. Les gestions a la notaria d'en Constantí Domènech han conclòs. L'acord amb el germanastre ha arribat a bon termini. Ella rebrà sis mil rals en efectiu i el pagament del cinc per cent de la facturació de la Casa Folgueres durant els propers deu anys. L'Anselm i els seus possibles descendents quedaran com els únics propietaris del negoci. Aquesta ha estat la proposta. Ha sigut un bon acord. El germanastre ha reconegut sense traves el requeriment notarial un cop complert el termini que el pare al seu dia va establir en una clàusula ajornada del testament.

Ha parat de ploure, si més no de ploure fort. A la casa se senten els darrers cops de porta. El rellotge del corredor toca els dos quarts. D'aquí a mitja hora seran les deu.

“Senyor meu Jesucrist, Déu i home veritable...”
Un cop més, les breus oracions de la nit brollen netes i espontànies, oracions que l’han acompanyada cada dia des de la infantesa a casa dels pares, al convent, als hostals de mala mort, a les pinedes de tot el país sota el cel estelat, a la cambra del Lluís en el gran llit matrimonial, i ara de nou, per pocs dies, al llit dels pares, el llit on ella va néixer i on va veure morir la seva mare quan era una nena de setze anys i no sabia res de la vida. Tot ha donat voltes i més voltes però la pregària de la nit continua fluïnt, com una veta d’aigua subterrània que mai no s’ha estroncat.

Pel finestral que dona al pati s'escola la llum de la matinada. Tot i que és molt d'hora, la Verònica es lleva, es posa la bata de piqué groga que li va regalar el Lluís en el seu darrer viatge a Marsella. S'apropa al mirall i es passa la mà pels cabells, de darrere cap endavant, per esponjar-los. Després es fa els botons de nacre fins al coll. Surt de l'habitació i travessa el passadís sense fer soroll. El gran rellotge, plantat a tocar de la paret, marca tres quarts de set. Obre la porta del despatx del pare —ara de l'Anselm— i s'acosta a la gran taula. La rodeja i s'asseu a la cadira entapissada de cuiro negre. Descansa els braços sobre les barres laterals també entapissades, ajunta les mans i pren aire.

Des que s'ha despertat aquest matí no ha pensat una altra cosa. Aquest havia de ser —en altre temps— el seu despatx. El pare li deia un cop i un altre: “Galida, perla meva, tu ets la successora.” I agafant-li la mà la feia seure a la cadira entapissada de negre i se la mirava complagut. Ara, potser, seria la darrera vegada que seuria en aquella cadira.

Contempla l'estança. Els cortinatges de vellut recollits amb una cinta ampla que emmarquen els dos balcons, les catifes amb dibuixos orientals, les prestatgeries de roure que arriben fins al sostre plenes a vessar de llibres i de carpetes etiquetades i el foc a terra, de marbre blanc-verdós. Quantes tardes havia entrat calladament a l'estança i havia vist el pare assegut, callat, mirant les flames i el crepitjar dels troncs... Llavors ella, atansant-se, li tocava l'espatlla i ell, girant-se, li deia que s'hi acostés, li besava la mà i l'abraçava. Després ell li deia: "Si vols quedar-te una estona seu aquí al meu costat i no diguis res, només mira el foc i deixa't portar." Ella, llavors, no ho entenia del tot però amb els anys ha après a gaudir el silenci en companyia.

S'hi està bé, en aquest despatx. Si es presenta l'Anselm li dirà que ha vingut a recollir els records de la seva infància i ell ho entendreà. Perquè en aquesta estança ha viscut uns quants afers que marquen la seva vida.

Té molt present el dia que, a peu dret, va demanar permís al pare per sortir amb el Valentí, fill del principal botiguer de la ciutat i amb parents a la noblesa. El noi estava interessat en ella i volia festejar-la. El pare va dir simplement: "Filla, si tu vols..."

També recorda com, un any després, en aquest mateix lloc, la tia Hortènsia, davant del pare, va fer una escena. Males llengües deien que el Valentí tenia un fill amb una cosidora del carrer del Carme. Se sabia del cert, hi insistia la tieta.

Ella no s'ho podia creure. El Valentí tothora assegurava que era la noia més encantadora del món. Que ell, per ella, faria el que fos, el que fos faria per ella. I de cop i volta es va presentar aquell enrenou. No s'ho podia

creure. Però la tia Hortènsia va confirmar que hi havia testimonis que donarien fe d'aquella infàmia.

—Qui ho diu? Qui són? Vull saber-ho! —exclamava ella sense deixar de plorar.

La tia Hortènsia, muda, amb el cap ben estirat, restava quieta a tocar de la paret com si fos esculpida en granit.

—Calles? —va cridar a la fi—. Calles perquè saps que no és veritat, tieta dolenta. Baldufa, més que baldufa!

Li va sortir des del fons de l'ànima.

—Si vols conèixer la noia que t'ha pres el xicot, en cinc minuts la tindràs aquí —va respondre la tia sense immutar-se.

I, després, va afegir:

—I quan estiguis més assossegada ja m'estàs demanant perdó per haver-me ofès, llenguallarga. Qui t'ha vist i qui et veu!

Poques setmanes després, en aquest mateix despatx, acompanyada d'una tal senyora Prous, amiga de la família i il·lustre beata, li van demanar permís al pare. La seva Galida se n'aniria al convent de les clarisses de Valls, per consell de la tieta, només uns mesos; s'allunyaria així de les xafarderies provocades per aquella traïció.

S'havien acabat les festes als salons dels Freixa, dels Bofarull, dels Sunyer i dels Milà, festes en què podia lluir la seva delicada figura amb vestits arribats de França, vestits de cintura alta i un llarg i ampul·lós caient de faldilla que causaven sensació. En aquelles circumstàncies tothom felicitava el seu Valentí. Els joves més romàntics rendien culte a la bellesa de la noia, els més pràctics se'n feien creus, dels milers de lliures amb què el pare la dotaria abans d'arribar a l'altar. Lloances de tota mena

que, de cop i volta, s'havien estroncat. Calia esfumar-se fins que tot aquell enrenou s'hagués oblidat.

El convent de Valls va ser un refugi. Només fins que s'aquietés aquella polseguera, deien el pare i la tieta. Més la tieta que el pare, ben cert. Ella, la Margalida Folgueres, humiliada d'una forma que mai no hauria esperat, va acceptar-ho. Necessitava un temps i un nou espai per refer-se. Podia haver anat al Priorat, on la companyia del pare tenia tractes amb pagesos benestants. Li hauria provat l'aire de la muntanya, el contacte amb la terra, entre vinyes i ramats, distanciada dels formalismes del dia a dia, lluny de les maneres d'aquells burgesos de poca volada que formaven el seu cercle d'amistats a la ciutat. Però se'n va anar al convent de les clarisses. La pau monacal, el recolliment i l'oració van guanyar la partida.

Se senten passos al passadís. S'aixeca i s'acosta a la paret del davant. Un dibuix fet amb carbó la mira. El recorda bé. No és gaire gran, fa un pam i mig per cada costat. És ella, la Margalida, la Galida del pare. Llavors tenia divuit anys. S'hi atansa i se'l mira. No ho pot negar, els trets de la fisonomia són esplèndids, nas recte, llavis molsuts, els ulls entretancats i els cabells, caient-li a cada costat de la cara fins reposar sobre les espatlles. Bona traça, tenia el dibuixant. Van ser dues o tres tardes, no més d'una hora cadascuna. Com se la mirava, l'artista! Tenia bona traça i atreviment. El darrer dia, en acabar de dibuixar-la, l'home va dipositar a la seva mà, dissimuladament, un paperet amb un prec escrit. Alhora li va dir en to baixet: "Llegeix-lo quan estiguis sola." Ni per un instant va imaginar de què es tractava. El paperet deia: "Ets una dona preciosa. Si vols puc fer-te un dibuix de cos

sencer. Amb roba o sense. Sincerament admirat.” Mai no va contestar, però recorda que aquell escrit el llegia de tant en tant i li pujaven els colors a la cara. Se'l va guardar molt de temps fins el dia que, havent explicat al seu confessor l'ocurrència del pintor, el capellà va manar-li que el llancés al foc de seguida. Va tardar uns dies a fer-ho, però finalment ho va fer. Allò no impedia que, passats tants anys, ella recordés paraula per paraula aquella invitació del dibuixant. Una esgarripança, aspra i dolça al mateix temps, recorre el seu cos. Despenja el quadre amb el dibuix. Parlarà amb l'Anselm perquè li permeti emportar-se'l. Aquell quadre forma part del seu passat. Un passat que revifa amb força malgrat els fermes propòsits d'oblidar.

Tampoc va ser fàcil superar la desaparició del Valentí. Va sentir manca de la veu tendra de l'enamorat, de la mirada brillant, del contacte de les mans, dels petons furtius, de les notes escrites en un bocí de paper, plenes de promeses i afalacs. Un remolí embriagador que, sense voler-ho, el dia infaust de la denúncia, va aturar-se en breus instants.

El rellotge del passadís toca les set. La Verònica pensa que la Margalida Folgueres fa temps que no existeix, que la vida l'ha portada per uns viaranys inesperats i que ara és la Verònica, la vídua del Lluís, la dona que, superades les calamitats viscudes en el passat, és reclamada per una sor Agnès greument malalta. Què vol l'antiga mestra? Què espera? Es veu amb forces d'anar a veure-la i fer-li costat? Un deute pendent a una banda i a l'altra una necessitat imperiosa de no remoure els fets del passat.

Abans de sortir del despatx del pare s'apropa a les prestatgeries i toca suaument, amb la punta dels dits, el

l·lom d'alguns llibres: *Historia política de los establecimientos ultramarinos de las naciones europeas*, *Investigación e historia de las causas de la riqueza de las naciones*, *Géographie universelle de Malte-Brun*. Les cobertes desgastades donen fe del seu ús repetit. Pocs canvis ha fet l'Anselm, o potser cap, en el santuari del pare. Tant se val. Ara la casa i la hisenda dels Folgueres ja no són seves. L'arbre fa molt temps que va ser desaratat.

Tres dies ha fet estada a la casa pairal i les imatges del passat s'amunteguen sense descans. Tota la vida serà un tornar enrere? No arribarà mai un temps que vegi, davant seu, un camí lluminós?

La Verònica sent uns copets a la porta.

—Passi.

Apareix l'Aurora, la dona del cotxer que l'ha d'acompanyar fins a la Riba.

—Senyora, el senyor Anselm diu que si vol esmorzar amb ell ha de ser a les vuit. Després té uns assumptes urgents que ha d'atendre.

L'Aurora és una dona rossa, més aviat grassoneta i molt desimbolta. Té dos fills i està casada amb Simó, el cotxer. La seva mare, de nom també Aurora, va cuidar el pare quan es va quedar vidu. La filla és una persona de la màxima confiança de l'Anselm, a la qual sovint encarrega el pagament de la setmanades dels treballadors i els cobraments dels lloguers de les cases propietat de la família.

—Digues-li al senyor Anselm que esmorzaré amb ell.

Pensava que ja s'havia parlat tot amb el seu germà adoptiu.

Asseguts un davant de l'altre a la taula rodona de la galeria interior, la Verònica i l'Anselm trien els aliments

de l'abundós bufet. Ell una ensaïmada i una tassa de xocolata desfeta, ella mig ou dur i una torrada de pa blanc ruixada d'oli. En dues plàteres esperen uns raïms, figues, magrana desgranada i plàtans. Dues copes de vidre gruixut contenen melmelada de préssec i d'albercoc.

—I la teva dona, Anselm? Que no es troba bé? —pregunta ella.

—La Maria ha anat a missa —respon l'Anselm. I afegeix:— D'un temps ençà hi va quasi cada dia.

—L'altre dia em va dir que era molt creient. Has tingut sort de casar-te amb ella.

—Sí, la Maria és molt bona i jo me l'estimo molt, però...

—Què?

—Ja ho veus, fa vuit anys que som casats i no tenim fills. Els metges diuen que no passa res, però el cas és que no queda embarassada —diu, mentre s'acaba el darrer bocí de l'ensaïmada i amb la cullereta recull la xocolata que queda a la tassa.

La Verònica ha parat de menjar. L'Anselm —un home madur amb trenta-cinc anys— se la mira i afegeix:

—Tu sí que tens sort. Com es diu el teu fill?

—Fidel. Té vint anys. Estudia a Barcelona.

—Què vol ser?

—Advocat, com el Lluís.

Ell toca la campaneta i una minyona es presenta amb la cafetera fumejant.

La Verònica continua en silenci. Soc la mare del Fidel, pensa, i també de la Clàudia, perduda amb la retirada dels francesos. La petita Clàudia, nascuda del ventre d'una monja renegada que es va enamorar d'un capità. Però això no ho dirà.

—Et passa res, Verònica?

—No res, Anselm. De vegades em quedo abstreta. Són coses de l'edat.

—Et puc fer una pregunta?

—Sí.

—Tu et dius Margalida, però tothom t'anomena Verònica. Per què?

Ella somriu complaguda. No hi ha rastre de mesquinesa en aquesta pregunta.

—Seria llarg d'explicar —fa una pausa i continua—. Quan vaig professar al convent, el meu nom de religió va ser Verònica de la Santa Creu. Quan van arribar els francesos vaig sortir-ne i mai més no hi vaig tornar. En aquell temps no sabia ben bé qui era jo. No era la Margalida Folgueres ni tampoc sor Verònica. Des de llavors he sigut la Verònica, a seques.

—Per què no vas tornar a casa? El pare t'esperava.

—Vols dir...? Potser sí... —Dubta una estona. L'Anselm amb la seva mirada la convida a continuar.— Diguem-ne que em sentia avergonyida pel que vaig fer i no vaig tenir el coratge necessari per demanar perdó. Després tot va ser un aquí caic, aquí m'aixeco fins avui.

—Ell t'esperava. Sempre et va esperar.

—Sí, ara ho sé. I ara, amb la deixa pòstuma, la que tu has respectat, he vist clar que m'esperava. —S'atura un moment i continua.— Però també hi havia la tia Hortènsia i la seva llengua esmolada.

—Un os dur de rosegar —diu l'Anselm.

Tots dos esclafen a riure. Quan a poc a poc es calmen la Verònica diu:

—Si no plou marxaré a mig matí i faré nit a Alcover. Un cop vegi la meva mestra a Montblanc, me'n tornaré

a Sant Jaume de Frontanyà. Quan us vagi bé la Maria i tu podeu venir a visitar-me. Llavors procuraré compensar les vostres atencions.

—Bé, ja veuré si puc trobar uns dies lliures. En tot cas, saps que aquí sempre seràs benvinguda. I una última cosa, germana. Et puc dir germana?

—Sí.

—Has de tenir un do molt especial perquè la superiora d'un orde et vulgui al seu costat en els seus moments finals.

La Verònica somriu i no sap què contestar. Tant se val. Ella fa temps que ha après que no totes les coses que passen són fàcils d'explicar.